

3. Гуда А.О. Створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС: особливості, результати, перспективи. *Наукові записки студентів та аспірантів*. Вип. 5. Остріг, 2020. С. 37-42.
4. Michael Gahler Report on the the implementation of the EU Association Agreement with Ukraine. *European Parliament*. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0219_EN.html (last accessed: 21.03.2021).
5. Копенгагенські критерії членства в Європейському Союзі. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/uevropska-integraciya/vidnosini-ukrayina-yes/kopengagenski-kriteriyi-chlenstva-v-uevropskomu-soyuzi> (дата звернення: 21.03.2021р.).

Біловус Д.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
теорії та історії держави і права ЗУНУ
Кравчук В.М.*

ГРОМАДСЬКА АКТИВНІСТЬ ЯК КРИТЕРІЙ ЗРІЛОСТІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Громадська активність тісно пов'язана із громадянською позицією, яка свідчить про ступінь зрілості людини, рівень її розвитку як громадянина, який усвідомлює своє місце і роль у процесі державотворення. Громадська активність є тією рисою особистості, що, на наш погляд, визначає становлення громадянського суспільства, його якість і дієвість. Адже не кожне суспільство можна назвати громадянським, а лише те, що базується на ініціативі “знизу”, на прагненні громадян до самоорганізації, утворення самодіяльних структур, які перебувають поза системою державної влади і слугують захисту та задоволенню їх власних інтересів.

Поняття «громадська активність» досліджувалося у працях Д. Акімова, Т. Безверхої, М. Боришевського, Н. Дерев'янка, І. Жадан, В. Іванчука, А. Карася, В. Поплужного, С. Рябова, Л. Шангіної та інших.

Громадянське суспільство на всіх етапах свого становлення є частиною складного механізму взаємовідносин між громадянином та державою. Громадянське суспільство — система взаємодії держави і вільних, рівноправних громадян, їх об'єднань, що добровільно сформувалися та діють в правовому полі, перебувають у відносинах конкуренції і солідарності, поза безпосереднім утручанням держави, яка покликана лише створювати умови для їх вільного розвитку [1, с. 170].

Чи не найважливішою передумовою, і разом з тим ознакою, громадянського суспільства слід визнати зрілого, освіченого (компетентного) й активного громадянина. Громадянське суспільство, як

вказує М. Кравчук, – це суспільство рівноправних громадян з високим рівнем економічної, соціальної, політичної культури і моральних властивостей, яке спільно з державою утворює розвинені правові відносини [2, с.26]. Якість суспільства залежить від якостей особистостей, які його становлять.

У концепції громадянського суспільства відбувається поєднання свободи особи та її відповідальності. Саме тому однією з головних умов формування і функціонування громадянського суспільства є специфічна якість особистості кожного громадянина — громадянська активність, яка включає в себе показники громадянськості, громадянської позиції та виступає головним стрижнем, який визначає цінність і цілісність особистості [3, с. 138].

Втім, аналізуючи події недалекого радянського минулого, бачимо, що спроби створити громадські структури знизу викликала опір і перепони з боку держави, а легалізація діяльності громадських об'єднань взагалі була неможливою [4, с.104]. Дисидентський рух створив перші осередки громадянського суспільства в СРСР, але вони не могли нормально функціонувати і розвиватися в умовах радянського тоталітаризму, позаяк публічна активність жорстоко каралася, а в підпіллі громадянське суспільство діяти не може, його суть у легальному протистоянні державі [5, с.61].

Громадська активність з'являється в умовах, коли люди стикаються з проблемами або ж ситуаціями, які зачіпають не лише їх, але й інших людей, і беруться розв'язати ці проблеми чи змінити становище, при цьому головним в досягненні мети є встановлення взаємодії чи співпраці з іншими людьми – як тими, хто знаходиться в такому ж положенні чи має такі ж проблеми, так і з співробітниками різних установ чи органів влади.

Громадська активність — це реальний механізм самовираження особистості, чітко окреслена позиція людини стосовно свого місця в своїй країні, місті, селі та ін. Основу громадської активності складають: інтерес до суспільної і громадської роботи; організаторські здібності; ініціативність; вимогливість до себе; відповідальність за виконання громадських доручень; готовність допомагати іншим. Сферами прояву громадянської активності, на думку Д. Акімова, є соціально-комунікативна, громадська, суспільно-політична [6]. Громадська активність забезпечує спільну участь народу і влади у державотворчих процесах. Кожен активний представник місцевої громади може, розуміючи потреби своєї громади, докладати зусиль для їхнього забезпечення.

Громадська активність відображає рівень громадянської культури суспільства та певної мірою визначається ним. У той же час рівень індивідуальної громадської активності визначає рівень розвитку суспільної громадської активності. Це взаємопов'язані явища, де особистість, проявляючи громадську активність, підвищує її суспільний

рівень, що в свою чергу зумовлює прояви громадської активності інших людей. Громадська активність заснована на свідомому бажанні людини брати участь у суспільному житті.

Серед функцій громадської активності науковці виділяють: здійснення впливу на рішення, які приймаються в суспільстві; участь у розробці законів або розпоряджень; зміна або відхилення правових актів; артикуляція групових та суспільних інтересів; самовдосконалення.

Високий рівень розвитку активності особистості, призведе до розвитку її соціальної спрямованості. В той же час, висока особистісна активність не завжди означає високу громадську активність особистості. Громадська активність полягає у вирішенні індивідами спільних проблем взаємодії з державою та власного співіснування. Відповідно за умов наявності лише високого рівня активності особистості, індивід може вирішувати власні проблеми за рахунок інших членів громади чи громадського об'єднання. В такому випадку, власні потреби постають для індивіда більш значимими, ніж потреби інших людей. Зазвичай, люди навіть за умов конкуренції відчують певне почуття провини у випадку, якщо вони задовольняють свої потреби, нехтуючи потребами оточуючих [7, с. 46].

Отже, громадська активність – це, певною мірою, результат соціального розвитку, досягнення громадської зрілості, що являє собою таку якість особистості, яка показує або відображає ставлення людини до соціального середовища, її прагнення до саморозвитку, самовдосконалення, самореалізації, бажання самостійно вирішувати поставлені завдання і проблеми, надавати допомогу нужденним і ближнім. Громадська активність – мірило, яке відображає ступінь зацікавленості особистості в системі суспільних відносин, показник її громадської діяльності в різних сферах: трудовій, політичній, патріотичній та інших. Чим вищою є громадська активність громадян, тим більш зрілим і відкритим є суспільство, бо ж гарантує гармонійний розвиток і взаємодію усіх соціальних суб'єктів, реалізацію їх інтересів та потреб, сприяє розвитку всіх форм людської діяльності, всіх різновидів суспільних відносин, зростанню культурного рівня кожної людини.

Список використаних джерел

1. Канавець М. В. Роль громадськості у просуванні реформи державного управління. *Право та державне управління*. 2017. № 1 (26). С. 170-177.
2. Теорія держави і права (опорні конспекти): навч. посіб. Авт.-упорядник М. В. Кравчук. К.: Атіка, 2005. 288 с.
3. Остапенко М. Н. Громадянська активність як основа формування громадянського суспільства. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. К., 2011. Вип. 22. С. 135-143.

4. Кравчук В. М. Місце і роль громадських організацій у громадянському суспільстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2003. № 9. С. 102-105.
5. Кравчук В. М. Громадські організації і держава: взаємовідносини в умовах формування громадянського суспільства в Україні (теоретико-правові аспекти): монографія. Тернопіль, 2011. 260 с.
6. Акімов Д. І. Стимулювання громадянської активності в українському суспільстві як проблема соціоінженерної діяльності: Автореф. дис... канд. наук: 22.00.04. 2004. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/335925.html>
7. Смолюк І. О. Формування суспільної активності особистості як умова її громадянської зрілості. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія: Педагогічні науки*. Луцьк, 2017. № 1 (350). С. 41-49. URL:<http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/13779>

Боднарчук Л.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к. ю. н., доцент, доцент
кафедри цивільного права та процесу ЗУНУ
Зайцева-Калаур І. В.*

КОПЕНГАГЕНСЬКІ КРИТЕРІЇ ЧЛЕНСТВА ДЛЯ ВСТУПУ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

Європейський вибір для України – це шлях до розвитку та наближення до стандартів демократії, верховенства права для забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Головним чинником для України є те, що дана інтеграція не дає формальні обіцянки, а сутнісні перетворення, які, у першу чергу, потрібні самій Україні.

Копенгагенські критерії щодо вступу країн Центральної та Східної Європи до Європейського Союзу були прийняті у червні 1993 року на засіданні Європейської Ради в Копенгагені і підтверджені в грудні 1995 року на засіданні Європейської Ради в Мадриді. Згідно з ними «Асоційовані держави Центральної та Східної Європи, які висловили таке прагнення, можуть стати членами Європейського Союзу. Вступ відбудеться як тільки асоційована держава зможе взяти на себе обов'язки членства, задовольнивши необхідні політичні та економічні вимоги». Ці вимоги отримали назву Копенгагенських критеріїв, що включають: перший критерій (політичний критерій) – «стабільність інститутів, що є гарантами демократії, верховенства права, прав людини і поваги та захисту прав меншин»; другий критерій (економічний критерій) – «існування діючої ринкової економіки, а також спроможність